

Groen & Doen

ivn natuur
educatie

HOOGVEEN / RODEN

Excursie De Kleibosch

Zaterdag 26 mei van 9.00 tot 12.30 uur. De Kleibosch is een natuurgebied ten noordoosten van Roden en bestaat uit graslanden en bos. Het bijzondere is dat er potklei aan het oppervlak komt. In de middeleeuwen hebben monniken van klooster Aduard klei geticheld voor kloostermoppen. Rond de tichelgaten zijn bossen ontstaan van essen, eiken, elzen, berken en haagbeuken. Door de aanwezigheid van de potklei is er een bijzondere en zeldzame plantengroei ontstaan. Zo is hier de kleine bos-aardbei, welriekende agrimonie en heekkruid te vinden. Verzamelen op carpoolplaats Toldijk. Aanmelden op onze site. Contact: hoogeveenivn@gmail.com.

Het Drentse Landschap

GASTEREN

Orchideeën

Dinsdag 22 mei om 19.00 uur. Ontdek en leer meer over de orchideeën bij de Drentse Aa. Goed schoeisel of laarzen noodzakelijk na regen. Startlocatie: parkeerplaats Gasterse Duinen, aan de doorgaande weg tussen Gasteren en Oudemolen.

RUINEN

Nachtvlinders spotten

Vrijdag 8 juni. Kom naar Bezoekerscentrum Dwingelderveld tegen 22.30 uur. In Nederland zijn heel veel verschillende soorten nachtvlinders, voor de meeste mensen een onbekende wereld. Wat dacht je van bloeddropjes, uilen of nachtspanners. Een gids is aanwezig om je te helpen de soorten op naam te brengen. Informatie via www.natuurmonumenten.nl/bcdwingelderveld

GASSELTE

Gasselerveld Trail

Zaterdag 26 mei vanaf 10.30 uur. Je kunt helemaal los op deze onverharde route. Kies voor 13, 26 of 43 km. De organisatie doneert per deelnemer € 2,50 aan Sport4Natuur. Aanmelden op www.runforestrun.nl. Start: Restaurant 't Helmelriekje, Jansenweg 1.

Steenuil overleeft dankzij nestkasten

► Slim steenuiltje in Lhee leidt vijand bosuil af

Met een ladder in de aanhangwagen verplaatst de werkgroep zich van Diever naar Leggeloo. Omroep Max is hier met cameraman en regisseur aanwezig. Max wil aandacht schenken aan het succes van het plaatsen van nestkasten voor steenuilen door Stichting Steenuilenwerkgroep Drenthe.

Hero Moorlag

Voorzitter Erwin Bruulsema van de stichting is onderwijzer aan OBS De Schuthoek in Hoogeveen en coördinator van de steenuilenwerkgroep van Vogelwacht Uffelte. Hij plaatst de ladder tegen de eikenboom waaraan een steenuilenkast hangt. De cameraman filmt en Erwin vertelt. Voorzichtig opent hij de kast en pakt het uiltje van het nest. Er zijn vier witte ronde eieren ter grootte van een duivenei. Beneden wordt het uiltje getoond, de pootring afgelezen en alle gegevens van ring, eieren, netheid van het nest en conditie van de kast op een standaardformulier genoteerd. Erwin plaatst het uiltje,

Steenuil vlak voor terugplaatsing in de kast. Hero Moorlag ©

Erwin Bruulsema controleert de kast in Leggeloo.

Hero Moorlag ©

een vrouwtje met broedplek op de borst, terug. De groep rijdt naar Lhee.

Waarom nestkasten voor de steenuil? Erwin: 'Steenulen broeden van oorsprong in holten van oude fruitbomen in hoogstamboomgaarden of in oude schuurtjes in het veld. Fruitbomen met holten zijn merendeels gekapt en oude schuurtjes opgeruimd. Nu plaatsen we in geschikte biotopen voor steenuilen speciale kasten, rond Leggeloo en Lhee aan eiken. Schapen of paarden in de buurt is een voordeel. Mest trekt kevers en muizen aan. In eiken leven meikevers. Voedsel is eerste vereiste.' Het plaatsen van nestkasten gebeurt in heel Drenthe door meerdere werkgroepen. De steenuil in Drenthe overleeft dankzij deze nestkasten. Afhankelijk van het voedselaanbod broeden in Drenthe tussen de 150 en 200 paar steenuiltjes. De twee vorstperio-

des van begin 2018 zijn fnuikend geweest voor het muizenbestand. Nestjes met jonge muizen bevroren en volwassen muizen stierven. Het aantal steenuilen nam af. Gemiddeld legt een vrouwtje steenuil tussen de 3 en 5 eieren. In 2018 wordt opnieuw nauwkeurig bijgehouden hoeveel jongen uitvliegen. Ze worden in het nest geringsd.

Uiltje van Lhee

Wetenschappelijk heet de steenuil niet voor niets *Athene noctua*. De Griekse godin Athena wordt altijd afgebeeld met een steenuil, symbool van kennis, wijsheid en scherpzinnigheid. Een steenuil heeft doordringende gele ogen waarmee hij goed in het schemerduister kan zien en dikke witte wenkbrauwen die hem een wijze uitstraling geven. In Lhee hangt een steenuilenkast in een schitterende biotoop met oude kromme

eiken en schuurtjes met brandhout. De stam van de eik met de kast is tegen steenmarters, grootste vijand van de steenuil, beveiligd. Zowel mannetje als vrouwtje bleken in de kast aanwezig. In de buurt broedt een andere vijand, de bosuil. Een steenuil meet 22, een bosuil 38 centimeter. Wat doet nu het mannetje steenuil van Lhee? Erwin: 'Hij roept alleen als het nog licht is om zijn territorium af te bakenen. Zogauw het donker is, zwijgt hij zodat de bosuil de locatie van het nest niet weet. Jonge steenuiltjes gaan op de stok voor de kast zitten. De kans is groot dat ze door de bosuil worden gegrepen.' Dergelijke wetenswaardigheden worden tijdens lezingen en excursies verteld met prachtige beelden van de steenuiltjes. De site www.steenulendrenthe.nl laat zien wat deze werkgroep allemaal doet. Lees vooral Jaarverslag 2017 en bekijk de filmpjes.

Libellen komen ook jagen in de achtertuin

Nu het weer wat warmer wordt, kan je in de juiste omgeving libellen en waterjuffers zien. Ze leven enkele jaren als larve onder water, waarna ze uitsluipen op een plantenstengel. Vanaf mei kan je met een beetje geluk een leeg omhulsel vinden langs de waterkant, het larvenhuidje. In het zonnetje blijft de libel een tijdje lekker warm zitten om op te drogen. De vleugels lijken van plastic, zo glimmen ze. Op zo'n moment kan een fotograaf erg dichtbij komen, omdat de libel dan nog niet kan vliegen. Tijdens ons weekend in de Weerribben konden we in een kano minutenlang blijven kijken naar een libel die zijn ogen ging schoonpoetsen en bloed aan het rondpompen was. Met rietstengel en al voer hij met ons mee, tot hij wegvloog. Een leuk filmpje heb ik als aandenken bewaard.

De libel van de foto is op jacht. Vanaf een takje spieden twee grote beweeglijke ogen de omgeving af naar insecten. Al van verre zag ik deze kleine 'helikopter' rondvliegen in mijn achtertuin. Door dicht-

Vrouwtje platbuik in de achtertuin.

Marian Brouwer ©

terbij goed naar vorm en kleur te kijken, kon ik deze korenbout benoemen. Een platbuik is ook duidelijk herkenbaar aan de vleugels. Het valt nog niet mee om een mooi plaatje te maken met mijn mobiel, ook al blijft dit vrouwtje geduldig voor mij zitten. Zolang ik niet in haar zon ga staan, vindt ze alles

best. Gelukkig kan ik in dit digitale tijdperk meteen zien, dat blaadjes en grassprietjes op de achtergrond het beeld van deze libel verstoren. Even scherpstellen en een egale achtergrond zorgen voor een redelijk resultaat, al zeg ik het zelf. Met een App van ObsIdentify kan iedereen dan zelf even opzoeken

welke naam het beestje heeft. Maar het allerleukste blijft toch het kijken naar het gedrag.

Verschil libellen en juffers

De laatste weken vliegen wel meer 'helikoptertjes' rond in mijn tuin. De dunne felblauwe zijn waterjuffers. Los van hun slanke figuur zijn ze duidelijk te onderscheiden van libellen als ze stilzitten. Waterjuffers vouwen hun vleugels naar achter, libellen houden de vleugels wijd uitgespreid. Een weidebeekjuffer, op zoek naar een vrouwtje, maakt hierop een uitzondering. Vanaf een strategische plek langs het water spreidt het mannetje herhaaldelijk zijn zwartgeklepte vleugels en voert met zijn felblauwe lijf een verleidelijk schouwspel op. Soms zie je meerdere mannetjes druk in actie om vrouwtjes te versieren. Het jachtseizoen is weer geopend. Wie weet zie je ook stelletjes in een tandem rondvliegen. Veel plezier!

Marian Brouwer,
IVN-afdeling Hoogeveen